

Τμήμα 5.2 Επιχειρηματική οικονομική διαχείριση

Βασικά σημεία εκμάθησης

- Σχεδιασμός, οικονομικός προγραμματισμός και ταμειακές ροές
- Πηγές χρηματοδότησης
- Λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμοί
- Χρηματοοικονομικές αναλύσεις
- Τήρηση αρχείων
- Αυτοματοποιημένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
- Είσπραξη οφειλών
- Άλλα ζητήματα

Βασικοί στόχοι του τμήματος

Μετά την ολοκλήρωση αυτού του τμήματος, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση:

- Να κατανοούν τις βασικές αρχές των οικονομικών και της οικονομικής διαχείρισης
- Να καταρτίζουν προϋπολογισμούς και καταστάσεις ταμειακών ροών
- Να χρησιμοποιούν την ανάλυση μικτού κέρδους για την εκτίμηση της κερδοφορίας της καλλιέργειας
- Να κατανοούν τη διαφορά μεταξύ σταθερού και μεταβλητού κόστους
- Να εντοπίζουν πηγές χρηματοδότησης για βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση και κεφαλαιουχικές επενδύσεις
- Να κατανοούν τη σπουδαιότητα της διατήρησης επαρκούς κεφαλαίου κίνησης
- Να υποβάλλουν αίτηση δανείου και να κατανοούν τους όρους αποπληρωμής δανείων
- Να εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και ενοικίασης
- Να συντάσσουν και να αναλύουν λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμούς
- Να χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικούς δείκτες για την εκτίμηση της κερδοφορίας ενός αγροκτήματος ή μίας επιχείρησης
- Να τηρούν αρχεία χρηματοοικονομικών στοιχείων
- Να εκτιμούν την καταλληλότητα ηλεκτρονικών συστημάτων χρηματοοικονομικής διαχείρισης
- Να εισπράττουν οφειλές και να συνάπτουν ασφάλειες

5.2.1 Πηγές χρηματοδότησης, σχεδιασμός και οικονομικός προγραμματισμός

Τα αγροκτήματα και οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς χρηματοδότηση. Χρειάζεται να αγοράζουν σπόρους και εισροές και να πληρώνουν μισθούς. Το αγρόκτημα ή η επιχείρηση θα πρέπει να είναι επικερδή προκειμένου ο ιδιοκτήτης να διαθέτει αρκετά κεφάλαια για την ανάπτυξή τους. Η κατανόηση των βασικών χρηματοοικονομικών αρχών επιτρέπει στον παραγωγό ή το διαχειριστή της επιχείρησης να λαμβάνει στρατηγικές αποφάσεις και να εξασφαλίζει ότι όλα λειτουργούν αποτελεσματικά. Γι' αυτό απαιτείται σωστός σχεδιασμός, οικονομικός προγραμματισμός και χρηματοοικονομική ανάλυση. Απαιτείται επίσης σωστή τήρηση αρχείων, καθώς και συστήματα που εξασφαλίζουν την αξιοπιστία ως προς τις πληρωμές.

Μεταξύ των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης των γεωργικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται:

- Το αρχικό κεφάλαιο του αγρότη ή του επιχειρηματία
- Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, π.χ. τράπεζες, που μπορούν να χορηγήσουν αφενός βραχυπρόθεσμο κεφάλαιο κίνησης και αφετέρου πιο μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση για κεφαλαιουχικές επενδύσεις
- Προμηθευτές οι οποίοι παρέχουν πιστώσεις έναντι μεταχρονολογημένων επιταγών ή γραμματίων
- Αγοραστές οι οποίοι παρέχουν απλές πιστώσεις με εγγύηση για τη μελλοντική πληρωμή ή παράδοση συγκεκριμένου προϊόντος
- Εταιρείες factoring οι οποίες εξαγοράζουν τις οφειλές ενός αγρότη ή μιας επιχείρησης και πληρώνουν αμέσως τους μετρητοίς
- Επιχειρηματικό κεφάλαιο που επιτρέπει σε έναν επενδυτή να αποκτήσει μερίδιο σε μια επιχείρηση
- Ενισχύσεις από το κράτος ή φιланθρωπικά ιδρύματα
- Επανεπένδυση κερδών προηγούμενων ετών

Κεφάλαιο κίνησης. Τα αγροκτήματα και οι επιχειρήσεις χρειάζονται αρκετό κεφάλαιο για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών τους σε μετρητά, όπως π.χ. για την αγορά σπόρων, βενζίνης ή λιπασμάτων (αγρότες) ή για την αγορά πρώτων υλών (έμποροι). Αυτό το κεφάλαιο κίνησης μπορεί να αντληθεί από τα μετρητά που έχουν οι αγρότες ή οι έμποροι στο ταμείο τους ή από έναν τραπεζικό λογαριασμό καταθέσεων με εύκολη πρόσβαση.

Κεφάλαιο κίνησης είναι επίσης δυνατόν να εξασφαλιστεί μέσω βραχυπρόθεσμων δανείων για την κάλυψη μιας καλλιεργητικής περιόδου, τα οποία εξοφλούνται μετά τη συγκομιδή και την πώληση των προϊόντων. Οι μεμονωμένοι παραγωγοί μπορούν να λαμβάνουν τα βραχυπρόθεσμα αυτά δάνεια μέσω τράπεζας ή έμμεσα μέσω του συνεταιρισμού τους. Μερικές φορές το κράτος παρέχει εγγύηση ή επιδοτεί την εξόφληση των εποχιακών αυτών δανείων, σε συνεργασία και με τον τραπεζικό τομέα.

Ορισμένες φορές οι προμηθευτές γεωργικών εισροών χορηγούν εποχικές πιστώσεις αναβάλλοντας την πληρωμή των λιπασμάτων, των σπόρων και

άλλων εισροών για μετά τη συγκομιδή και προκειμένου να αυξήσουν τις πωλήσεις. Ομοίως, μερικές φορές οι αγοραστές χορηγούν πιστώσεις για τους αγρότες ως εγγύηση εφοδιασμού της εταιρείας μετά τη συγκομιδή.

Ομοίως, οι έμποροι πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκές κεφάλαιο κίνησης για την κάλυψη των δαπανών για τις πρώτες ύλες και τη συσκευασία, καθώς και του κόστους εργασίας, μεταφοράς κλπ. Για τους εξαγωγείς μπορεί να μεσολαβήσουν 3-6 μήνες μεταξύ της δαπάνης και της πληρωμής. Προκειμένου να αυξήσουν το κεφάλαιο κίνησης, οι έμποροι πρέπει:

- Να υπολογίζουν σωστά την ταμειακή ροή (βλέπε παρακάτω)
- Να διαπραγματεύονται δεόντως τη χορήγηση βραχυπρόθεσμων δανειακών διευκολύνσεων από τις τράπεζες
- Να ενθαρρύνουν την άμεση πληρωμή (πληρωμή τοις μετρητοίς) κατά την παράδοση
- Να διαπραγματεύονται με τους προμηθευτές τους την καθυστέρηση της πληρωμής με την έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών
- Να εκχωρούν σε εταιρείες factoring τις απαιτήσεις με προεξόφληση της τιμολογιακής αξίας. Η επιχείρηση εισπράττει συντομότερα μετρητά και η εταιρεία factoring αναλαμβάνει τη μελλοντική είσπραξη της απαίτησης από τον αγοραστή

Κεφαλαιουχικές επενδύσεις. Για τις επενδύσεις σε κεφαλαιουχικά αγαθά μεγάλης αξίας, π.χ. μηχανές συλλογής λαχανικών ή αποθηκευτικοί χώροι για τους αγρότες και σύγχρονα συστήματα (αλυσίδες) συσκευασίας για τους εμπόρους, απαιτείται συχνά σημαντική χρηματοδότηση. Για τη χρηματοδότηση των κεφαλαιουχικών επενδύσεων χρησιμοποιείται κατά κανόνα συνδυασμός ιδίων κεφαλαίων (μετοχικό κεφάλαιο μετόχων ή εταιρών) και τραπεζικών δανείων.

Κατά κανόνα η αγορά κεφαλαιουχικού εξοπλισμού χρηματοδοτείται μακροπρόθεσμα από τις τράπεζες, αλλά γι' αυτό απαιτείται πρόσθετη ασφάλεια δανείου, που σημαίνει ότι ορίζονται ποια στοιχεία ενεργητικού θα σας αφαιρεθούν εάν δεν εξοφληθεί το δάνειο. Μπορεί επίσης να χρειαστεί να προσκομιστούν στο δανειστή άλλα στοιχεία, π.χ. αναλυτικό επιχειρηματικό σχέδιο και πρόβλεψη ταμειακής ροής, λογαριασμοί του αγροκτήματος / της επιχείρησης με τις συναλλαγές προηγούμενων ετών ή έκθεση με την πορεία της αποπληρωμής άλλων δανείων.

Το ύψος του δανείου εξαρτάται από τη διαθέσιμη πρόσθετη ασφάλεια και την εφικτότητα του σχεδίου. Ορισμένοι δανειστές προτιμούν συχνά ομάδες αγροτών, καθώς οι τελευταίες ενδέχεται να αναλάβουν από κοινού την ευθύνη για την εξόφληση του δανείου και βοηθούν επίσης στον περιορισμό του διοικητικού κόστους.

Οι δανειακές συμβάσεις διαφοροποιούνται επίσης από τράπεζα σε τράπεζα και από χώρα σε χώρα. Κάθε τράπεζα έχει τους δικούς της όρους και διαδικασίες δανειοδότησης, όπως ενδέχεται να διαφέρει και η νομοθεσία των διαφόρων χωρών. Οι όροι του δανείου εξαρτώνται επίσης από το ύψος του και από τον διαβλεπόμενο κίνδυνο. Πριν υπογράψουν τη χορήγηση δανείου, οι δανειστές πιθανόν να λάβουν υπόψη τους:

- Το ιστορικό του αιτούντος όσον αφορά την εμπειρία του στο γεωργικό ή επιχειρηματικό τομέα, καθώς και τα επίπεδα αποδοτικότητας κατά το παρελθόν
- Τη διαχειριστική ικανότητα του αιτούντος, π.χ. την τήρηση σωστών χρηματοοικονομικών αρχείων
- Το ύψος των ιδίων κεφαλαίων που θα επενδυθούν σε σχέση με το ύψος του αιτούμενου δανείου
- Την οικονομική βιωσιμότητα της επένδυσης με βάση το επιχειρηματικό σχέδιο και την προβλεπόμενη οικονομική κατάσταση, δηλαδή κατά πόσον είναι αρκετά επικερδής ώστε να είναι δυνατή η εξόφληση του δανείου και του απαιτούμενου τόκου. Πραγματοποιείται συνήθως εκτίμηση μέσω υπολογισμού της προβλεπόμενης ταμειακής ροής κατά την περίοδο αποπληρωμής και αναγωγής στις παρούσες αξίες

Τα επιτόκια των τραπεζών καθορίζονται κατά κανόνα μετά από διαπραγμάτευση. Είναι επομένως σημαντικό να συζητούν οι αιτούντες με διάφορους πιθανούς δανειστές τις δυνατότητες λήψης δανείου, προκειμένου να μπορούν να ασκήσουν μεγαλύτερη πίεση κατά τη διάρκεια αυτών των συζητήσεων.

Στις περισσότερες χώρες εάν ένα αγρόκτημα ή επιχείρηση αδυνατεί να εξοφλήσει ένα χρέος, ο δανειστής έχει το δικαίωμα να ζητήσει την εκκαθάρισή της προκειμένου να εξευρεθούν τα κεφάλαια για την εξόφληση του χρέους. Ωστόσο, τα περισσότερα αγροκτήματα και επιχειρήσεις έχουν καθεστώς περιορισμένης ευθύνης, στο πλαίσιο του οποίου εξασφαλίζεται η δυνατότητα ανάκτησης μόνον όσων στοιχείων ενεργητικού ανήκουν στο αγρόκτημα ή την επιχείρηση και όχι των ατομικών περιουσιακών στοιχείων του ιδιοκτήτη. Για τις επισφαλείς επενδύσεις μια τράπεζα μπορεί να ζητήσει από το δανειστή να αποδεχθεί την απεριόριστη ευθύνη ως εγγύηση για την εξόφληση. Κατ' αυτόν τον τρόπο μεταφέρεται ένας σοβαρός κίνδυνος από την τράπεζα στο δανειστή.

Η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί συνήθη μέθοδο επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό. Η επιχείρηση δεν αγοράζει άμεσα τον εξοπλισμό, ο οποίος παραμένει ουσιαστικά ιδιοκτησία της εκμισθώτριας εταιρείας έως ότου αποπληρωθεί. Η εν λόγω εταιρεία αποτελεί τον εγγυητή έναντι της τράπεζας.

Το αγρόκτημα ή η επιχείρηση καταβάλλει ετήσιες δόσεις για μια συμφωνηθείσα χρονική περίοδο και έως ότου εξοφληθεί το κόστος του εξοπλισμού και οι τόκοι επί του ανεξόφλητου υπολοίπου. Στο τέλος της χρονικής αυτής περιόδου ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του αγροκτήματος ή της επιχείρησης. Εάν κατά τη διάρκεια του δανεισμού το αγρόκτημα ή η επιχείρηση καθυστερήσει στην καταβολή των πληρωμών, ο εκμισθωτής έχει το δικαίωμα να ανακτήσει τον εξοπλισμό.

Πριν υπογράψουν τη συμφωνία εκμίσθωσης, οι εκμισθώτριες εταιρείες αξιολογούν την αξιοπιστία του αγροκτήματος ή της επιχείρησης και ζητούν από τις τράπεζες σχετικές πληροφορίες.

Η λήψη δανείου κοστίζει και η πληρωμή πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης που υπογράφετε. Καλείστε τελικά να εξοφλήσετε την αξία του αρχικού δανείου προσαυξημένη με τους τόκους. Είναι σημαντικό να προβλέπετε αρκετό περιθώριο στους προϋπολογισμούς σας για την κάλυψη αυτού του κόστους. Η μη καταβολή της οφειλής πιθανόν να έχει αντίκτυπο στην επιχείρησή σας και ενδεχομένως να οδηγήσει σε εκκαθάριση των περιουσιακών σας στοιχείων.

Οι ενισχύσεις αποτελούν ιδιαίτερα χρήσιμη πηγή εσόδων για κάθε επιχείρηση, κυρίως επειδή δεν χρειάζεται να επιστραφούν. Στις διάφορες χώρες, και ανάλογα με τις στρατηγικές προτεραιότητες του κράτους, υπάρχουν διάφοροι μηχανισμοί χορήγησης ενισχύσεων τους οποίους μπορούν να αξιοποιήσουν τα αγροκτήματα και οι επιχειρήσεις όσον αφορά τόσο το κεφάλαιο κίνησης όσο και τις πιο μακροπρόθεσμες κεφαλαιουχικές επενδύσεις. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι αιτούντες καλούνται να υποβάλουν μια πρόταση έργου και ένα τυποποιημένο έντυπο αίτησης. Οι αιτήσεις αξιολογούνται ως επί το πλείστον βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων.

5.2.2 Λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμοί

Οι λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως αποτελούν ιστορικούς οικονομικούς λογαριασμούς του αγροκτήματος ή της επιχείρησής σας και δείχνει εάν είχατε κέρδη ή ζημίες κατά τη δεδομένη χρονική περίοδο (συνήθως ένα έτος). Οι λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως περιλαμβάνουν κατά κανόνα τα εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ: Λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσεως

		ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ
Σύνολο εσόδων αγροκτήματος/ επιχείρησης	ΠΩΛΗΣΕΙΣ	10.000
Άμεσο κόστος των προαναφερόμενων πωλήσεων	ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	5.000
Διαφορά μεταξύ του συνόλου των εσόδων και του άμεσου σχετικού κόστους	ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	5.000
Γενικά έξοδα που δεν συνδέονται άμεσα με τις επιμέρους πωληθείσες μονάδες	ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ	4.000
Διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων και των συνολικών δαπανών κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσεως	ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ	1.000

Ο ισολογισμός δείχνει τι έχει στην κατοχή του το αγρόκτημα ή η επιχείρηση και από πού προέρχονται τα χρήματα με τα οποία αγοράστηκαν αυτά. Ο ισολογισμός αποτελεί χρήσιμο έγγραφο γιατί δείχνει την αξία μιας επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή και την οικονομική της ασφάλεια. Ωστόσο, επειδή τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν το παρελθόν, ο ισολογισμός δεν δείχνει εάν αυξάνεται ή μειώνεται η απόδοση ενός αγροκτήματος ή μίας επιχείρησης. Κατά συνέπεια μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο ως οδηγός για τη μελλοντική απόδοση.

Από τον ισολογισμό φαίνεται τι θα μείνει εάν το αγρόκτημα ή η επιχείρηση εκκαθαριστεί και προς ποιον υπάρχουν οφειλές. Ο παρακάτω πίνακας αναλύει τη δομή ενός ισολογισμού:

ΠΙΝΑΚΑΣ: Στοιχεία ενός ισολογισμού

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ	
Αξία των στοιχείων του ενεργητικού που προορίζονται για μακροπρόθεσμη χρήση, όπως οικοπέδα, κτίρια ή μηχανήματα	ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		2.500
Αξία των στοιχείων του ενεργητικού που διατηρούνται για μικρό χρονικό διάστημα, συνήθως μικρότερο του ενός έτους, και τα οποία ρευστοποιούνται κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου	ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ Μετοχές Χρεώστες Διαθέσιμα	4200 2800 400	7.400
ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
Χρήματα που πρέπει να επιστραφούν βραχυπρόθεσμα. Κατά τον συνήθη οικονομικό κύκλο οι πληρωμές αυτές πραγματοποιούνται μέσω των διαθεσίμων	ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ Πιστωτές	2.700	2.700
Χρήματα που χρειάζονται για τη χρηματοδότηση της καθημερινής λειτουργίας της επιχείρησης	ΚΑΘΑΡΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		4.700

Χρήματα που ελήφθησαν ως δάνειο για τη δημιουργία της επιχείρησης ή για τη χρηματοδότηση της επέκτασής της	ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ Δάνεια		(1.000)
Αξία της επιχείρησης εάν υποθεθεί ότι πωλείται την παρούσα χρονική στιγμή	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ		6.200
Μέρος του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί από τους ιδιοκτήτες	ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ		4.200
Εμπορικά κέρδη που επανεπενδύονται στο αγρόκτημα/ την επιχείρηση ή αναπροσαρμογές του πάγιου ενεργητικού	ΓΕΝΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ		2.000

5.2.3 Ταμειακές ροές

Το κέρδος και τα περιθώρια κέρδους διαφέρουν από τα ταμειακά διαθέσιμα. Θεωρητικά ένα αγρόκτημα ή μία επιχείρηση μπορεί να έχει κέρδος στο τέλος του έτους, όμως, εάν οι πελάτες αργήσουν να πληρώσουν ή εάν χρειαστούν σημαντικές εισφορές κεφαλαίου (π.χ. για την αγορά εξοπλισμού), τα ταμειακά διαθέσιμα της επιχείρησης ενδεχομένως να μην επαρκούν. Εάν ο ιδιοκτήτης δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα πρόσθετα κεφάλαια που απαιτούνται, το αγρόκτημα ή η επιχείρηση θα χρειαστεί κατά πάσα πιθανότητα να διαπραγματευθεί τη λήψη δανείου για την κάλυψη του ελλείμματος.

Τα αριθμητικά στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να γίνει ο υπολογισμός των πιθανών ταμειακών ροών ενός αγροκτήματος ή μίας επιχείρησης. Στις προβολές θα συνεκτιμηθεί τότε θα πραγματοποιηθεί η συγκομιδή, τότε θα πωληθούν τα προϊόντα και τότε θα διενεργηθεί η πληρωμή. Μετά την αφαίρεση από τα μηνιαία έσοδα τόσο του μεταβλητού όσο και του σταθερού κόστους προκύπτει ένας αριθμός, θετικός ή αρνητικός. Η πρόβλεψη της ταμειακής ροής για ολόκληρο το έτος δείχνει το πιθανό ύψος του ελλείμματος των ταμειακών διαθεσίμων πριν εισπραχθούν τα έσοδα από τη συγκομιδή. Επισημαίνεται ότι η ανάλυση της ταμειακής ροής διαφέρει από την προβολή ενός λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως επειδή δεν περιλαμβάνει τις δαπάνες απόσβεσης του εξοπλισμού. Οι τράπεζες και οι άλλοι δανειστές επιθυμούν να έχουν μια ρεαλιστική προβολή των μελλοντικών κερδών, ούτως ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η ικανότητα του αγροκτήματος ή της επιχείρησης να εξοφλήσει το αιτούμενο δάνειο.

Οι προβλέψεις ταμειακής ροής μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της πιθανής αποδοτικότητας μιας προτεινόμενης επένδυσης. Προβάλλοντας το αναμενόμενο κόστος της νέας επένδυσης και

συνεκτιμώντας τα ποσά που απαιτούνται για την εξόφληση των τόκων των δανείων μπορεί να υπολογιστεί η απαιτούμενη αύξηση των εσόδων. Συνήθως οι αναλύσεις αυτές χρειάζεται να καλύπτουν μία περίοδο ίση με το χρόνο εξόφλησης του δανείου, π.χ. 3 ή 5 έτη.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει μια ενδεικτική κατάσταση ταμειακών ροών μιας μικρής επιχείρησης για ένα τετράμηνο:

ΠΙΝΑΚΑΣ: Ταμειακές ροές

Πίνακας Ταμειακές ροές	ΙΑΝ		ΦΕΒ		ΜΑΡ		ΑΠΡ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Προϋπολ.	Πραγ- ματικές	Προϋπολ.	Πραγ- ματικές	Προϋπολ.	Πραγ- ματικές	Προϋπολ.	Πραγ- ματικές	Προϋπολ.	Πραγ- ματικές
Ταμειακές εισροές										
Σύνολο εσόδων από πωλήσεις	1813		3626		5439		7252		18130	
Επενδεδυμένα διαθέσιμα	15000								15000	
Λοιπές εισπράξεις										
Σύνολο ταμειακών εισροών	16813		3626		5439		7252		33130	
Ταμειακές εκροές										
Υλικά	1250		1250		1250		1250		5000	
Αμοιβές και μισθοί	5000		5000		7650		7650		25300	
Ενοίκιο	250		250		250		250		1000	
Ρεύμα, θέρμανση και φως	0		150		0		0		150	
Τηλέφωνο	0		225		0		0		225	
Κόστος οχημάτων	60		60		80		70		270	
Κόστος ασφάλισης	200		200		200		200		800	
Ταχυδρομικά τέλη	50		50		50		25		175	
Κόστος εκτύπωσης και γραφικής ύλης	500		0		0		0		500	
Κόστος διαφήμισης	2000		160		160		160		2480	
Λογιστικές και νομικές δαπάνες	160		0		0		0		160	
Κόστος κατάρτισης	300		0		0		0		300	
Εξόφληση δανείου	0		0		0		0		0	
Γενικά έξοδα	0		0		0		0		0	
Κόστος αγοράς στοιχείων ενεργητικού	5000		0		0		0		5000	
Φόροι	0		0		0		0		0	
Σύνολο ταμειακών εκροών	14770		7345		9640		9605		41360	
Μηνιαία καθαρή ταμειακή ροή	2043		-3719		-4201		-2353		-	
Σωρευτική ταμειακή ροή	2043		-1676		-5877		-8230		-8230	

Υπάρχουν πιο εξελιγμένα αναλυτικά εργαλεία τα οποία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της απόδοσης των επενδύσεων, και κυρίως για να ληφθούν υπόψη μεταβλητές όπως ο πληθωρισμός, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η πραγματική απόδοση είναι συγκρίσιμη με το τρέχον κόστος. Τα πιο γνωστά αναλυτικά εργαλεία υπολογισμού είναι τα εξής:

- Καθαρή παρούσα αξία μελλοντικής ταμειακής ροής
- Ανάλυση κόστους-ωφέλειας
- Εσωτερικός συντελεστής απόδοσης

Μπορούν να πραγματοποιηθούν αναλύσεις για διάφορα σχέδια επενδύσεων και μετά από σύγκριση των αποτελεσμάτων να καθοριστούν τα πιο αποδοτικά.

Εάν το αγρόκτημα ή η επιχείρηση τηρεί σωστά αρχεία, μπορεί να επανεξετάσει την αποδοτικότητα των επιμέρους καλλιεργειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ούτως ώστε να λάβει στρατηγικές αποφάσεις με στόχο τη βελτίωση της συνολικής αποδοτικότητας και των εσόδων. Εάν το ενεχόμενο κόστος κινδυνεύει να υπερβεί τα εισπραττόμενα έσοδα, θα πρέπει να διερευνηθούν εναλλακτικές λύσεις για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και η συνολική αποδοτικότητα.

5.2.4 Χρηματοοικονομικές αναλύσεις

Βάσει των λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεως και των ισολογισμών καθορίζονται ορισμένοι δείκτες αξιολόγησης της απόδοσης και της θέσης μιας επιχείρησης.

Οι βασικοί δείκτες που προκύπτουν από το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως υπολογίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

Αποδοτικότητα. Περιλαμβάνει τον υπολογισμό του μικτού περιθωρίου κέρδους, του λόγου δηλαδή του κόστους των πωλήσεων προς το σύνολο των πωλήσεων. Παράδειγμα βάσει των στοιχείων του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσεως: $5000/10000 \times 100$, δηλαδή 50%. Αυτό το ποσό διατίθεται για την κάλυψη των παγίων εξόδων, όπως οι μισθοί και η εξόφληση των δανείων. Το *περιθώριο καθαρού κέρδους* μπορεί να υπολογιστεί από το λόγο του καθαρού κέρδους (προ φόρων) προς το σύνολο των πωλήσεων. Παράδειγμα βάσει των στοιχείων του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσεως: $1000/10000 \times 100$, δηλαδή 10%. Αυτό το ποσό είτε διανέμεται στους ιδιοκτήτες είτε επανεπενδύεται για τη μελλοντική ανάπτυξη του αγροκτήματος ή της επιχείρησης.

Στους περισσότερους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσεως τα έξοδα αναλύονται σε περισσότερες κατηγορίες συγκριτικά με αυτές του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσεως. Αυτό επιτρέπει τη σύγκριση κάθε εξόδου με τις πωλήσεις, καθώς και την αντιπαραβολή για να διαπιστωθεί από πού προκύπτει το βασικό κόστος του αγροκτήματος ή της επιχείρησης. Στη συνέχεια μπορούν να συγκριθούν οι κατηγορίες μεγάλου κόστους και να εκπονηθούν στρατηγικές για τη μείωσή τους.

Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων μπορεί να υπολογιστεί βάσει του λόγου του καθαρού κέρδους (προ φόρων) προς τα ίδια κεφάλαια. Παράδειγμα βάσει των στοιχείων του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσεως και του πίνακα ισολογισμού: $1000/6200 \times 100$, δηλαδή 16%.

Οι βασικοί χρηματοοικονομικοί δείκτες που προκύπτουν από τον ισολογισμό υπολογίζουν μεταξύ άλλων τα εξής:

Φερεγγυότητα. Πρόκειται για τη δυνατότητα ενός αγροκτήματος ή μίας επιχείρησης να εξοφλήσουν τα μακροπρόθεσμα χρέη τους. Τίθεται δηλαδή το ερώτημα εάν το αγρόκτημα ή η επιχείρηση έχουν στην κατοχή τους περισσότερα από όσα οφείλουν. Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού προς τις μη ίδιες υποχρεώσεις. Παράδειγμα βάσει των στοιχείων του πίνακα ισολογισμού: 9900 (στοιχεία ενεργητικού)/ 3700 (μη ίδιες υποχρεώσεις) = $2,67$. Το χρέος καλύπτεται επομένως επαρκώς.

Ρευστότητα. Είναι παραπλήσια με τη φερεγγυότητα, αλλά εκτιμά τη θέση του αγροκτήματος ή της επιχείρησης βραχυπρόθεσμα και δείχνει το ύψος του διαθέσιμου κεφαλαίου κίνησης, την ικανότητα δηλαδή του αγροκτήματος ή της επιχείρησης να εξοφλήσει όσα χρέη είναι άμεσα απαιτητά. Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις τρέχουσες υποχρεώσεις. Παράδειγμα βάσει των στοιχείων του πίνακα ισολογισμού: $7400/2700 = 2,74$. Πρόκειται επομένως για μια πολύ θετική θέση.

Δανειακή εξάρτηση. Συγκρίνει το ύψος των ιδίων κεφαλαίων με το ύψος των εξωτερικών δανειακών κεφαλαίων και ισούται με το λόγο του καθαρού ενεργητικού προς το μακροπρόθεσμο χρέος. Παράδειγμα βάσει των στοιχείων του πίνακα ισολογισμού: $1000/9900 \times 100 = 10,1$. Επομένως, η επιχείρηση χρηματοδοτείται σε μεγάλο ποσοστό από τα ίδια κεφάλαια.

Ο προγραμματισμός των καλλιεργειών μπορεί να βελτιστοποιηθεί χάρη στην ανάλυση του μικτού περιθωρίου κέρδους. Η ανάλυση αυτή υπολογίζει συγκριτικά την αποδοτικότητα των διαφόρων καλλιεργειών. Το μικτό περιθώριο κέρδους προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του μεταβλητού κόστους - όπως π.χ. των λιπασμάτων, των σπόρων, των χημικών γεωργικής χρήσης και της προσωρινής απασχόλησης, που συνδέονται με την καλλιέργεια του προϊόντος - και των πωλήσεων του προϊόντος. Δεν θα πρέπει να συνυπολογίζεται το σταθερό κόστος, π.χ. απόσβεση του εξοπλισμού, ίδιες πληρωμές κλπ. Ακολουθεί ένα παράδειγμα για την καλλιέργεια βερίκοκων:

ΠΙΝΑΚΑΣ: Μικτό περιθώριο κέρδους για τα βερικόκα

ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ ΣΕ ΕΤΗ	5-6	6-7	8-20
Απόδοση (τόνοι ανά εκτάριο)	20	30	40
Καθαρή μέση τιμή που εισπράχθηκε σε \$/τόνο	158	158	158
ΕΣΟΔΑ	3,160	4,740	6,320
ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΟΣΤΟΣ			
Λίπασμα	400	420	500
Ψεκασμοί	250	250	250
Περιστασιακή απασχόληση	400	500	600
Άλλο μεταβλητό κόστος	200	200	200
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΟΣΤΟΣ	1,250	1,370	1,550
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ευρώ/εκτάριο	1,910	3,370	4,770

Τα μικτά περιθώρια κέρδους ανά εκτάριο μπορούν στη συνέχεια να συγκριθούν με άλλες καλλιέργειες, προκειμένου να προσδιοριστεί η πιο αποδοτική και να υπολογιστεί το κεφάλαιο κίνησης που απαιτείται ανά εκτάριο. Ο υπολογισμός αυτός είναι σημαντικός γιατί, εάν το κεφάλαιο κίνησης δεν επαρκεί, το αγρόκτημα ή η επιχείρηση δεν θα μπορέσουν να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες κεφαλαιουχικές τους ανάγκες.

5.2.5 Τήρηση αρχείων

Η τήρηση αρχείων χρηματοοικονομικών στοιχείων αποτελεί τη βάση για το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων ενός αγροκτήματος ή μίας επιχείρησης και βοηθά στη λήψη αποφάσεων για νέες επενδύσεις, στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και στην εμπορία των προϊόντων σε νέες αγορές. Εφόσον θεωρούμε λογικό ότι οι μεγάλες μεταβολές του κόστους δεν είναι προβλέψιμες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις προβολές των ιστορικών στοιχείων για να καταρτίσουμε καταστάσεις ταμειακών εισροών και εκροών και προϋπολογισμούς. Τα αρχεία των χρηματοοικονομικών στοιχείων παρέχουν τα ιστορικά στοιχεία βάσει των οποίων μπορούν να γίνουν εκτιμήσεις για τα μελλοντικά λειτουργικά έξοδα. Είναι επομένως σημαντική η συνεχής τήρηση από τους αγρότες και τις επιχειρήσεις αρχείων για τα έσοδα και τα έξοδα. Χωρίς τα αρχεία αυτά είναι πολύ δύσκολο να ληφθούν συνετές αποφάσεις σχετικά με τα προϊόντα που θα καλλιεργηθούν ή τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αναπτυχθεί το αγρόκτημα ή η επιχείρηση.

Για την τήρηση αρχείων μπορούν να χρησιμοποιηθούν απλές τεχνικές τήρησης βιβλίων, όπου τα έξοδα, π.χ. για την αγορά γεωργικών εισροών, και τα έσοδα καταγράφονται χειρόγραφα κάθε φορά που πραγματοποιείται μια

πληρωμή. Τα αρχεία αυτά μπορούν επίσης να αυτοματοποιηθούν με την εισαγωγή των δεδομένων σε ειδικά σχεδιασμένα ή τυποποιημένα πακέτα λογισμικού, γεγονός που επιταχύνει τις χρηματοοικονομικές εκτιμήσεις. Ένα παράδειγμα ενός βιβλίου ταμείου και ενός απλού λογιστικού βιβλίου παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν.

Οι συναλλαγές με μετρητά πρέπει να καταγράφονται σε χωριστό έντυπο παρόμοιο με αυτό που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ: Παράδειγμα βιβλίου ταμείου (μόνο για συναλλαγές με μετρητά)

Ημ/νία	Περιγραφή	Έσοδα	Έξοδα	Υπόλοιπο
	Ποσό από μεταφορά			50
04.07.03	Είσπραξη μετρητών από αγοραστή	200		250
04.07.03	Γραμματόσημα		5	245
05.07.03	Ενοικίαση οχήματος		70	175
05.07.03	Γεύμα		10	165
05.07.03	Χαρτί		20	145

ΠΙΝΑΚΑΣ: Παράδειγμα λογιστικού βιβλίου επιχείρησης

Αριθ.	Ημ/νία	Συναλλαγή	Έσοδα	Έξοδα	Υλικά	Προσωπικό	Εγκαταστάσεις	Μάρκετινγκ	Οικονομικά	Λοιπά
		Μεταφορά υπολοίπου (Μάιος)	2. 826	835	420	300	20	50	25	20
21	02.6.03	Πληρωμή τηλεφώνου		70			70			
22	06.6.03	Αγορά ντομάτας		300	300					
23	10.6.03	Αμοιβή προσωπικού για τον Μάιο		200		200				
24	12.6.03	Ηλεκτρικές επισκευές		30			30			
25	15.6.03	Πώληση οχήματος	500							
26	18.6.03	Διαφημιστικό φυλλάδιο - εξόφληση		75				75		
27	20.6.03	Αγορά υλικών συσκευασίας		90	90					
28	24.6.03	Πωλήσεις 2000 μονάδων	800							
29	30.6.03	Τόκος δανείου		90					90	
30	31.6.03	Πωλήσεις 150 μονάδων	60							
Σύνολο Ιουνίου 2003			1360	855	390	200	100	75	90	0
Σωρευτικό σύνολο			4186	1690	810	500	120	125	115	20

Υπενθυμίζεται ότι δεν πρόκειται για βιβλίο ταμείου γιατί ορισμένες συναλλαγές ενδεχομένως να πληρωθούν αργότερα.

Με βάση τα αρχειοθετημένα στοιχεία μπορούν επίσης να καταρτιστούν λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμοί. Σε πολλές χώρες οι αγρότες και οι επιχειρήσεις καλούνται, για λόγους φορολογικούς και ελέγχου, να συμπληρώνουν τυποποιημένα λογιστικά έντυπα, ιδιαίτερα μάλιστα εάν η επιχείρησή τους έχει καταχωριστεί ως εταιρεία περιορισμένης ευθύνης. Με την τακτική και συστηματική συλλογή των στοιχείων η συμπλήρωση των εγγράφων αυτών γίνεται απλούστερη, οικονομικότερη και λιγότερο χρονοβόρα για τους αγρότες και τις επιχειρήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, τα στοιχεία δεν θα πρέπει να συλλέγονται μόνο γιατί έτσι επιβάλλεται από τις φορολογικές και τις διοικητικές αρχές. Η συλλογή και η ανάλυση των στοιχείων θα πρέπει να θεωρείται μέσο που βοηθά στη λήψη συνετών αποφάσεων για την ανάπτυξη του αγροκτήματος ή της επιχείρησης. Χάρη στη μηνιαία ενημέρωση ιδιαίτερα, ο αγρότης ή ο διαχειριστής της επιχείρησης βλέπει την πορεία του αγροκτήματος ή της επιχείρησης και μπορεί να αποφασίσει εάν χρειάζεται να ληφθούν διορθωτικά μέτρα.

Ακολουθεί μια συνοπτική παρουσίαση των πιο χρήσιμων αρχείων:

- Βιβλίο ταμείου και αρχείο γενικών λογαριασμών, όπου καταγράφονται όλες οι συναλλαγές. Στα μεγαλύτερα αγροκτήματα ή επιχειρήσεις ενδεχομένως οι συναλλαγές να αναλύονται περαιτέρω κατά τμήμα ή δραστηριότητα, προκειμένου να διαμορφώνεται μια εικόνα για το κόστος
- Λογαριασμοί διοίκησης, οι οποίοι αποτελούνται από μηνιαίες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και αναλύσεις ταμειακής ροής που καλύπτουν τουλάχιστον τους τελευταίους 12 μήνες
- Υποχρεωτικοί από το νόμο λογαριασμοί, όπως π.χ. λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμοί, που απαιτούνται από το κράτος για λόγους φορολογικούς και ελέγχου

Δεν θα πρέπει ουσιαστικά να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των υποχρεωτικών βάσει νόμου λογαριασμών και των λογαριασμών διοίκησης. Εντούτοις, στην πράξη διαπιστώνονται ορισμένες φορές διαφορές, καθώς τα αγροκτήματα και οι επιχειρήσεις προσπαθούν να περιορίσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Για την κατάρτιση αναλυτικών λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμών, με στόχο τον περιορισμό αυτών των υποχρεώσεων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, συχνά απαιτούνται οι συμβουλές και η βοήθεια επαγγελματιών λογιστών. Σε ορισμένες περιπτώσεις η εθνική νομοθεσία επιβάλλει την κατάρτιση ελεγμένων λογαριασμών από ανεξάρτητο λογιστή. Εάν οι αγρότες ή οι διαχειριστές μιας επιχείρησης δεν είναι βέβαιοι για τις υποχρεώσεις τους βάσει του νόμου, θα πρέπει να αναζητούν τη βοήθεια επαγγελματία.

5.2.6 Αυτοματοποιημένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Εδώ και πολύ καιρό χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικοί υπολογιστές για την έκδοση παραστατικών και τιμολογίων. Στην αγορά διατίθενται συστήματα χρηματοοικονομικής διαχείρισης, όπως το σύστημα SITPRO Spex και το λογισμικό Windows TM της WorldPro, με ενσωματωμένες όλες τις λειτουργίες, συμπεριλαμβανομένης της αναζήτησης στοιχείων και τιμών, της έκδοσης παραγγελιών και παραστατικών, καθώς και του ελέγχου, τα οποία συνδυάζονται με τα βασικά συστήματα για να καλύψουν τις ανάγκες μιας συγκεκριμένης επιχείρησης.

Η ηλεκτρονική μεταφορά στοιχείων (electronic data interchange - EDI) είναι η μεταφορά με ηλεκτρονικά μέσα από τον έναν υπολογιστή στον άλλο στοιχείων σε προκαθορισμένη και προσυμφωνημένη μορφή και επιτρέπει τη διενέργεια των περισσότερων χρηματοοικονομικών συναλλαγών χωρίς

έντυπα έγγραφα. Χάρη σε αυτή οι τράπεζες έχουν επιτύχει τη δημιουργία συστημάτων διακανονισμού μέσω του Διαδικτύου. Οι πληρωμές μπορούν να διενεργούνται πλέον ηλεκτρονικά και με τη βοήθεια κρυπτογράφησης προκειμένου να εξασφαλίζεται η ασφάλεια των συναλλαγών. Τα ηλεκτρονικά συστήματα διακανονισμού επιτρέπουν την καταβολή της πληρωμής αμέσως μόλις παραληφθούν τα εμπορεύματα, ενώ με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της ηλεκτρονικής μεταφοράς χρημάτων – είτε μέσω του Διαδικτύου είτε μέσω του τραπεζικού ηλεκτρονικού συστήματος μεταφοράς κεφαλαίων SWIFT (Society of Worldwide Interbank Financial Telecommunications) – συντομεύεται πάρα πολύ ο χρόνος συναλλαγής. Με τις ηλεκτρονικές μεταχρονολογημένες επιταγές μειώνεται επίσης ο κίνδυνος κλοπής των μετρητών ή ο κίνδυνος των ανεξόφλητων επιταγών και απλοποιούνται γενικά οι αγοραπωλησίες.

Τα συστήματα ηλεκτρονικής μεταφοράς στοιχείων (EDI) συμβάλλουν επίσης:

- στη μείωση της γραφικής εργασίας
- στην εξάλειψη της διπλής διαχείρισης ή μεταβίβασης πληροφοριών
- στη βελτίωση της ακρίβειας και του ελέγχου των εγγράφων
- στην ταχύτερη λήψη των πληροφοριών, με αποτέλεσμα τη μικρότερη συσσώρευση αποθεμάτων και τον ταχύτερο εκτελωνισμό
- στην ταχύτερη διενέργεια των πληρωμών
- στον καλύτερο έλεγχο της μεταφοράς
- στη χρήση διεθνώς αποδεκτού συστήματος ανταλλαγής δεδομένων

Το βασικό πρότυπο όσον αφορά τη μορφή των διεθνών μηνυμάτων EDI είναι το UN/EDIFACT, βάσει του οποίου υπολογίζεται η ηλεκτρονική μεταφορά στοιχείων στους τομείς της διοίκησης, του εμπορίου και των μεταφορών. Το πρότυπο αυτό περιλαμβάνει μηνύματα που επιτρέπουν την αποστολή κρατήσεων ή εντολών στους μεταφορείς ή τους πράκτορες. Αυτοί με τη σειρά τους μπορούν να απαντούν είτε με μηνύματα επιβεβαίωσης και με λεπτομέρειες για τη φόρτωση είτε με άλλες συνήθεις εμπορικές συναλλαγές. Υπάρχει επίσης το πρότυπο EDISHIP, το οποίο δημιουργήθηκε από μεγάλες γραμμές μεταφορών για την προώθηση της χρήσης της ηλεκτρονικής μεταφοράς στοιχείων μεταξύ των εξαγωγέων, των πρακτόρων και των μεταφορέων. Τα συστήματα EDI βοηθούν επίσης τους εισαγωγείς στην παρακολούθηση της προόδου της αποστολής και στις διαδικασίες εκτελωνισμού.

Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο προωθεί επίσης την ανάπτυξη ενός συνδρομητικού ηλεκτρονικού συστήματος που θα αντικαταστήσει τις μεθόδους που βασίζονται στη χρήση εντύπων, μεταξύ των οποίων ενέγγυες πιστώσεις και τραπεζικές εγγυήσεις βάσει παραστατικών, φυσικές επιθεωρήσεις, πιστοποίηση ασφάλειας και κινδύνων, καθώς και έγγραφα επικοινωνίας μεταξύ εξαγωγέων, πρακτόρων, μεταφορέων, εισαγωγέων, τραπεζών, ασφαλειών, φορέων επιθεώρησης και τελωνείων, και η ασφάλεια του οποίου εξασφαλίζεται μέσω επικυρωμένων ψηφιακών υπογραφών και ενός κεντρικού αρχείου.

Οι περισσότερες τράπεζες διατηρούν επίσης τα δικά τους συστήματα και μορφές συναλλαγών επί γραμμής και, προκειμένου να ρυθμίσουν τον τρόπο

ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των συναλλασσομένων, κρίνεται σκόπιμη η σύναψη μιας συμφωνίας η οποία θα διέπει τις διαδικασίες για τη μεταβίβαση και τη λήψη τυποποιημένων εμπορικών εγγράφων, καθώς και τα αντίστοιχα δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων.

5.2.7 Είσπραξη οφειλών

Εάν ο αγοραστής καθυστερεί τακτικά την καταβολή της πληρωμής, τότε μπορεί οι όροι της πίστωσης και της πληρωμής να χρειάζονται επανεξέταση. Καταρχάς ελέγξτε κατά πόσον το τιμολόγιο που απεστάλη ανέφερε σαφώς τους όρους, αλλά και εάν ο αγοραστής σας έχει ενημερώσει για τυχόν προϊόντα ελαττωματικά ή κατεστραμμένα ή εάν έχει παραπονεθεί για καθυστέρηση στην παράδοση. Μπορεί να εκκρεμεί η επίλυση αυτών των ζητημάτων.

Μπορείτε να τηλεφωνήσετε άμεσα στον πελάτη και να ζητήσετε την πληρωμή ή να καταφύγετε σε αντιπρόσωπο. Εάν ο οφειλέτης υποστηρίζει ότι έχει πληρώσει, ελέγξτε την ημερομηνία, το όνομα της τράπεζας και τους κωδικούς αναφοράς. Στις εξαγωγές οι καθυστερημένες πληρωμές πρέπει να κατατίθενται με το σύστημα μεταφοράς κεφαλαίων SWIFT στο λογαριασμό σας, έστω κι αν οι αρχικοί όροι πληρωμής ήταν διαφορετικοί.

Εάν τίποτα από τα παραπάνω δεν αποδώσει καρπούς, ενδέχεται να αποφασίσετε να απευθυνθείτε σε γραφείο είσπραξης χρεών. Η είσπραξη χρεών σε ξένες χώρες μπορεί να σας προκαλέσει πονοκέφαλο. Η προσφυγή στη δικαιοσύνη μπορεί να τραβήξει σε μάκρος αλλά και να σας κοστίσει πολύ. Οι νομικές προθεσμίες ευνοούν συνήθως τον οφειλέτη και μπορεί να αντιμετωπίσετε προβλήματα γλώσσας. Ακόμα κι αν κερδίσετε, μπορεί να μην πληρωθείτε.

Εάν απευθυνθείτε σε γραφείο είσπραξης χρεών είναι καλύτερα να διαλέξετε κάποιο με διεθνείς διασυνδέσεις, γραφεία και συνεργάτες στη χώρα που σας ενδιαφέρει. Ενημερωθείτε για την αμοιβή και το ύψος της προμήθειας του γραφείου και βεβαιωθείτε ότι έχετε προσκομίσει όλα τα απαραίτητα έγγραφα.

Μπορείτε να εξετάσετε και πιο νωρίς το ενδεχόμενο να αναθέσετε σε κάποιον τρίτο την αρμοδιότητα για τις πληρωμές. Υπάρχουν κάποιες πιθανές επιλογές:

1. Αναθέτετε τα λογιστικά των εξαγωγικών πωλήσεων που πραγματοποιείτε σε κάποιον ο οποίος ελέγχει τον πιστωτικό κίνδυνο του αγοραστή και εισπράττει τα χρήματα. Συνήθως αυτό σημαίνει ότι η δική σας πληρωμή είναι εγγυημένη 100% ακόμα κι αν ο αγοραστής δεν πληρώσει. Μερικοί μεσάζοντες παρέχουν ακόμα και υπηρεσίες αποστολής και μεταφοράς των εμπορευμάτων.

Με αυτόν τον τρόπο εσείς γλιτώνετε μεγάλο όγκο λογιστικής εργασίας, απαλλάσσετε από τους συναλλαγματικούς κινδύνους και μπορείτε να εμπορεύεστε ανοικτά, χωρίς τον κίνδυνο της μη πληρωμής. Συνήθως το κόστος γι' αυτές τις υπηρεσίες ανέρχεται σε 3-3,5% του συνόλου των

πωλήσεων. Μπορείτε επίσης να εξετάσετε το ενδεχόμενο να πληρωθείτε εκ των προτέρων από το μεσάζοντα. Αυτό συνήθως συνεπάγεται κάποια επιβάρυνση λόγω τόκου, αλλά σας βοηθά όσον αφορά την ταμειακή ροή.

2. Ουσιαστικά προεξοφλείτε σε κάποιον τρίτο τις οφειλές σας. Στη συνέχεια αυτός ο τρίτος αναλαμβάνει την ευθύνη της είσπραξης της πληρωμής
3. Κάποιος τρίτος εισπράττει τα χρήματα και σας παρέχει χρηματοδότηση για ένα συμφωνημένο χρονικό διάστημα, συνήθως μέχρι το τέλος της χρονικής διάρκειας της πίστωσης που δώσατε στον αγοραστή σας

5.2.8 Άλλα ζητήματα

Όλες σχεδόν οι δραστηριότητες συνεπάγονται κάποιες δαπάνες. Ο αγρότης ή ο διαχειριστής της επιχείρησης πρέπει να καλύπτει αυτές τις δαπάνες, εκτός κι αν πιστεύει ότι σε τελική ανάλυση η δραστηριότητα αυτή δεν θα του αποφέρει κέρδος. Το διαθέσιμο κεφάλαιο δεν είναι απεριόριστο και πρέπει να χρησιμοποιείται με τον πιο αποδοτικό τρόπο.

Οι δαπάνες πρέπει να ελέγχονται και είναι πολύ χρήσιμο να συγκρίνετε διάφορες προσφορές για τις πιο σημαντικές προμήθειες. Αν όμως συναλλάσσετε με τακτικούς προμηθευτές, τότε ενδεχομένως να μπορείτε και να διαπραγματευτείτε μαζί τους μεγάλες πιστωτικές διευκολύνσεις ή να πληρώσετε αργότερα και σε περισσότερες δόσεις. Μερικοί προμηθευτές και αγοραστής προσφέρουν επιδοτούμενες εισροές κατά τη διάρκεια της παραγωγής οι οποίες είναι εξοφλητές μετά τη συγκομιδή.

Οι πάγιες δαπάνες για τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις μπορεί να είναι μεγάλες. Ο μερισμός ή η χρηματοδοτική μίσθωση των μέσων μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του κόστους. Μπορείτε να εξετάσετε επίσης το ενδεχόμενο της πρόσληψης ειδικευμένου προσωπικού ή προσωπικού μερικής απασχόλησης για συγκεκριμένες εργασίες αντί προσωπικού πλήρους απασχόλησης που συνεπάγεται υψηλό κόστος.

Οι παραγωγοί μπορούν να συστήσουν μια ομάδα για να διαπραγματευτούν μείωση του κόστους με τους προμηθευτές. Αυτό είναι δυνατόν γιατί από κοινού οι παραγωγοί αυτοί έχουν μεγάλη αγοραστική δύναμη. Σε μερικές περιπτώσεις, οι παραγωγοί μπορούν να συμφωνήσουν να λάβουν και να εγγυηθούν από κοινού δάνεια, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μεγαλύτερες κεφαλαιουχικές επενδύσεις.

Συνολικός στόχος οποιουδήποτε αγροκτήματος ή επιχείρησης είναι να μεγιστοποιήσουν την αποδοτικότητά τους ώστε να επιστρέψουν τα κεφάλαια χρηματοδότησης στους ιδιοκτήτες της, αλλά και να αυξήσουν τη συνολική της αξία. Σημειωτέον, οι τιμές που αναγράφονται στον ισολογισμό μπορεί να μην αντικατοπτρίζουν πλήρως την πραγματική αγοραία αξία ενός αγροκτήματος ή επιχείρησης. Η αγοραία αξία είναι η τιμή που ένας αγοραστής είναι διατεθειμένος να καταβάλει για κάτι. Ένας αγοραστής μπορεί να θεωρεί ότι το αγρόκτημα ή η επιχείρηση αξίζει περισσότερο (ή λιγότερο) απ' όσο

νομίζετε. Οι αγοραίες αξίες αλλάζουν με το χρόνο. Η αξία του εξοπλισμού, των μηχανημάτων, της γης και των κτιρίων, αλλά και των αποθεμάτων ή των πρώτων υλών, μπορεί σταδιακά να υποτιμηθεί ή να υπερτιμηθεί, και οι αξίες αυτές μπορεί να μην αντικατοπτρίζονται στον ισολογισμό όπως είναι στην πραγματικότητα. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται κατά την εκτίμηση μη χρηματικών ζητημάτων, όπως η υποτίμηση ή η αξία των υλικών, σε έναν ισολογισμό.

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε διεθνείς αγορές πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις σχέσεις ανάμεσα στα επιτόκια, τις τιμές συναλλάγματος και τον πληθωρισμό, καθώς και τους διαφορετικούς κανονισμούς των κεφαλαιαγορών και τα διάφορα φορολογικά συστήματα. Αυτά πρέπει να υπολογίζονται ως συνήθεις επιχειρηματικές δαπάνες, ιδιαίτερα όταν οι συναλλαγματικές διακυμάνσεις είναι σημαντικές ή όταν οι κίνδυνοι είναι ιδιαίτερα υψηλοί.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Βρείτε αντίγραφα λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεως και ισολογισμών από αγρότες, εμπόρους και συσκευαστές νωπών φρούτων και λαχανικών. Αναλύστε τους βασικούς δείκτες και αξιολογήστε την οικονομική τους κατάσταση.

Με βάση τους ισολογισμούς και τους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσεως που πήρατε, ελάτε στη θέση μιας τράπεζας. Θα δανείζατε χρήματα σε αυτό το αγρόκτημα ή την επιχείρηση; Με βάση αυτές τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες, ποιο θα ήταν το μέγιστο ποσό που θα δανείζατε και ποιες περαιτέρω πληροφορίες θα ζητούσατε; Συζητήστε τις απόψεις σας με τους συναδέλφους σας.

Προσδιορίστε τη δική σας καθαρή θέση ως εξής:

1. Καταρτίστε κατάλογο με όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έχετε στην κατοχή σας, ανεξάρτητα εάν τα έχετε πληρώσει ή όχι. Η αγοραία αξία σας είναι το ποσό που θα παίρνατε από την πώληση κάθε περιουσιακού στοιχείου τοις μετρητοίς
2. Προσθέστε την αξία όλων αυτών των στοιχείων για να βρείτε το σύνολο του ενεργητικού
3. Καταρτίστε κατάλογο με όλες τις υποχρεώσεις σας (τα χρήματα που οφείλετε)
4. Προσθέστε την αξία όλων των υποχρεώσεων για να βρείτε το σύνολο του παθητικού
5. Υπολογίστε την καθαρή θέση σας κατάσταση αφαιρώντας το σύνολο του ενεργητικού από το σύνολο παθητικού

Καταρτίστε κατάσταση ταμειακών εισροών και εκροών για τα προβλεπόμενα έσοδα και έξοδά σας κατά τον επόμενο χρόνο.

Βρείτε αντίγραφα φορολογικών εντύπων και των εντύπων καταγραφής που οφείλουν σύμφωνα με το νόμο να συμπληρώνουν οι αγρότες και οι επιχειρήσεις στη χώρα σας.

Κατονομάστε αυτοματοποιημένα συστήματα και συστήματα επί γραμμής για αρχειοθέτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων, χρηματοοικονομικό έλεγχο και χρηματοοικονομική ανάλυση.

Κατονομάστε τα προγράμματα επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων που υπάρχουν στη χώρα σας ή στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την παραγωγή και την εμπορία νωπών φρούτων και λαχανικών. Βρείτε αντίγραφα των σχετικών εντύπων αιτήσεων και πληροφορηθείτε αναλυτικά για τις διαδικασίες υποβολής των αιτήσεων.

Επισκεφθείτε τράπεζες και ενημερωθείτε αναλυτικά για τις διάφορες δυνατότητες δανειοδότησης. Συγκρίνετε τις διάφορες εναλλακτικές λύσεις και βρείτε αντίγραφα των σχετικών εντύπων αιτήσεων.

Συζητήστε με τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά συστήματα για τις δυνατότητες που υπάρχουν όσον αφορά την οργάνωση των πληρωμών με συστήματα διακανονισμού μέσω του Διαδικτύου.

Αναφέρετε ονόματα και διευθύνσεις ασφαλιστικών εταιρειών, τραπεζών, εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης και εταιρειών factoring στη χώρα σας.